

Aiškinamasis raštas

59.1.1.paminklinio objekto pagrindinė idėja; 59.1.2.paminklinio objekto meninė idėja:

Siekiant deramai ir profesionaliai įamžinti Antano Smetonos atminimą ir jo indėlį į kultūrinį Lietuvos kontekstą, siūlomu projektu sukuriamas paveikus simbolinis atminties ženklas – skulptūrinis objektas, reprezentuojantis su A. Smetona sietinos lokacijos turinį, išryškinantis jo asmenybės švietėjiškas ir pilietines būdo savybes.

Pagrindinė paminklinio objekto idėja paremta A. Smetonos kaip visuomenininko, kalbos normintojo, redaktoriaus, knygų ir vadovėlių leidėjo pozicija, atspindinčią visapusišką, visuomenę ugdančią jo veiklą. Todėl vizualinei estetikai pasirenkama ne tiek portretiška ar figūrinė kompozicija, kiek knygos atvartą simbolizuojanti trafaretiška meninė raiška, kylanti iš jo visuomeninės veiklos signifikantų.

Pasirinktos medžiagos (rūdijantis plienas) tuo pačiu atliepia ir simbolinę idėjos įkrovą – atminties ir istorijos kintamumą, laiko poveikį bei tapatumą su aplinka, kas yra itin svarbu integruojant skulptūrinius atminties ženklus urbanistinėse, intensyviai eksploatuojamose miesto erdvėse. Skulptūrai naudojama geležis apeliuoja į „geležinės valios“ metaforą, kuri nesunkiai identifikuojama su A. Smetonos asmenybe. Ši medžiaga taip pat referuoja į tvarumą, solidumą per medžiagos simboliką – tad pati skulptūrinio objekto materija įgauna specifinę ženklinę įkrovą. Skulptūrinė plastika – minimalistiška, neperkrauta, aiškiai suvokiamos formos.

Vertikaliai pastatytos atverstos knygos, atvirlaiškio ar atviruko formą primenantį kompozicija atskleidžia stilizuotą, pagal atpažįstamą, ikoninę ir gausiai eksploatuotą A. Smetonos nuotrauką sukurtą jo portretą. Portretas sukurtas trafaretiško pozityvo-negatyvo principu, kiaurai išpjaunant atitinkamas vizualines portreto dalis. Plokštumoje saikingai išdėstytos kiaurymės „įtraukia“ aplinkos vaizdus, o portretas jose gali būti tiek įžvelgiamas, tiek „pražiūrimas“ – aktyvi perspekto perspektyva užpildo trūkstamus vaizdinės plokštumos fragmentus. Šis būdas leidžia išvengti tiesioginio asmens portreto reprodukovimo perinterpretuojant jį iš antrinių šaltinių, įgauti lengvumo, peršviečiamumo, efemerškumo įspūdį, taip neapsunkinant žiūrovo patirties bei ir taip itin apkrautos ir judrios centrinės miesto gatvės estetikos. Tuo pačiu žiūrovui paliekama teisė pačiam pasirinkti stebėjimo rakursą, pamatyti arba „nepastebėti“ skulptūrinio objekto, juolab, kad jis statomas ne ant postamento ar pjedestalo, o tiesiai ant jam suprojektuotos antžeminės aikštelės: kūrinys tokiu būdu atsiranda arčiau visuomenės, organiškai integruojasi į jos socialinę ir urbanistinę plotmę.

Skulptūrinis objektas tveriamas ant Gedimino prospekto tiesiosios ašies, frontalinė skulptūros dalis atgrežžiama žiūros tašką formuojant nuo Katedros pusės. Vyresnės ir vidurinėsios kartos atmintyje skulptūrai numatytoje lokacijoje – knygynas. Šiuo metu greta skulptūros aikštelės taip pat veikia tokia įstaiga, tad knygos atvartą simbolizuojanti kompozicija, įtaigiai ir funkciškai atskleidžia kultūrinės atminties ir dabarties santykį, jų tęstinumą. Kūrinyje naudojamas ir ženkliškas grafinis elementas – atpažįstamo A. Smetonos autografo (parašo) reprodukcija, pasiskolinta nuo Nepriklausomybės akto, taip dar kartą susiejant tautos patriarcho ir laisvės kaip tautos tapatybės dalies įvaizdžius.

Atsispiriant nuo A. Smetonos visuomeninės, švietėjiškos veiklos kaip esminės idėjos jo indėliui į tautos formavimąsi išreikšti, per siūlomo skulptūrinio objekto plastiką ir medžiagiškumą, atskleidžiama pasirinkta kultūrinės atminties įprasminimo simbolika.

59.1.3. projektuojamos teritorijos urbanistinė idėja:

Visoje Gedimino prospekto gavės ir šaligatvių zonoje nėra atitvarinių iškilų klombų iš rausvo granito, kaip šioje zonoje. Gedimino pr. ir Vilniaus g. esamas šaligatvių susikirtimo kampas gana siauras, dar jį papildomai užgožia atitvarinė siennele/peraukštėjimas, uždengdamas erdvę. Mūsų urbanistinė architektūrinė idėja pagrįsta prospekto vientisumu, todėl atraminė sienutė išmontuojama, "išvalant", sujungiant erdves lengvam patekimui iš vieno lygio į kitą. Atraminės sienutės želdinius, siūloma pernešti (tam skirtuose vazonuose) tarp Gedimino pr. medžių, taip sudarant žalią atitvarinę zoną nuo gatvės, kuri natūraliai sumažins druskų patekimą prie medžių, užkirs kelią garsui ir dulkėms nuo prospekto. Atsiranda didesnė erdvė bendravimui, poilsiui, meno objektų eksponavimui, knygų lauko ekspozicijai, kavinių zonų įrengimui (žr. punktyras genplane).

Už projektuojamos teritorijos ribų esantis įvažiavimas į pastato Gedimino pr. 13 nekeičiamas. Visi apšvietimo slūpai paliekami savo vietose.

Projektuojama paminklo zona nekeis "Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos NEPATVIRTINTO bendrojo plano iki 2030 metų pagrindinio brėžinio fragmento ir sprendinių".

59.1.4. projektuojamos teritorijos architektūrinė idėja:

Architektūrinė idėja pagrįsta erdvių skirtinguose lygiuose sujungimu, praplečiant siaurą Gedimino p. ir ypač Vilniaus g. esamą šaligatvių zoną (sunkiai prasilemkia vėžimėlis ir du žmonės). Taip susiformuoja vientisa vizuali erdvė, kampinių laiptų pagalba sklandžiai sujungianti atskirus lygius. Kampinių laiptų suformavimas atkartoja/atspindi/ atverstos knygos pasislenkančius puslapius. Tokia būdu laiptų sistema su prasislenkančių puslapiu idėja, palydint "knygos skirtuku" priveda prie daugiau kamerinės, išdėliuotos knygos formos skulptūrinės kompozicijos su portretiniu atvaizdu. Per prezidento, kūrusio Lietuvos nepriklausomybę ažūrinį atvaizdą matosi naujai atgimusios ir besikeičiančios dabarties vaizdai.

Dviejų vertikalių plokštumų, vaizduojančių atverstos knygos viršelius. Iš kitos, tarsi vidinės pusės, atverstos knygos įspūdžiui padidinti žemės lygyje įrengiami 5 šviestuvai, užsidegantys vienas po kito ir taip imituojantys verčiamus puslapius. Šviestuvų žaismas ne tik apšviečia skulptūrinės kompozicijos plokštumas, tačiau tarsi žaidžia ir keičia ažūrinio portreto vaizdą, tarsi parodant ir besikeičiančios ir įvairiapusės asmenybės ne tik prezidento, bet ir dydžio švietėjo, literatūrologo, poeto veiklos palikimą.

Ant aukštesnės zonos projektuojamas skulptūrinis akcentas aiškiai ir lengvai suvokimas iš bet kokių aplinkui esančių taškų.

59.1.5.projektuojamos teritorijos sprendinių aprašymas:

Vilniaus g. esami laiptai pratęsimi ir "užlenkiami" lygiagrečiai Gedimino prospektui. Paliekamas esamas laiptų turėklas. Peraukštėjimas suformuoja tolygų laipų perėjimą link vientisos plokštumos šalia perneštos ekspozicinės vitrinos, žymiai palengvinant judėjimą pagyvenusiems ar neigaliems žmonėms. Iš Vilniaus g. pusės, ant atraminės sienutės esanti atminimo lenta pernešama ant namo cokolio analogiškame auktyje (žr. planuose, vizualizacijose). Visi apšvietimo slulpai paliekami savo vietose. Apšvietimas želdinių zonoje panaudojamas skulptūrinės kompozicijos apšvietimui.

Projektuojamoje teritorijoje skelbimų stulpas paliekamas.

59.1.6.paminklinio objekto medžiagiškumas:

Išmatavimai: 300 x 200 x 200 cm.

Laštinis plienas ST3SP5. Storis 3 cm.

Paminklo skulptūros svoris: apie 2,8 t.

59.1.7.projektuojamos teritorijos sprendinių medžiagiškumas:

Projektuojama teritorija išklota granito dangos plokštėmis, kurios paliekamos perklojant nuo suformuoto laiptų kampo, nes išsikraipiusios dėl vandens susikaupimo ties atraminėmis sienutėmis. Papildoma danga klojama iš analogiškų granito plokščių. Skulptūrinės kompozicijos "skirtukas" dangoje klojamas iš analogiškų granito plokščių tamsesnės spalvos.

59.1.8.energiją taupančių sprendinių, atsinaujinančios energijos šaltinių taikymo:

Skulptūros apšvietimo šviestuvai nuo grindinio ir nuo esamų stulpų gali būti pasikraunantys nuo saulės energijos.

59.1.9.paminklinio objekto konstrukcijų sprendimai:

Skulptūra susideda iš dviejų 3 cm metalo plokščių, sujungtų tarpusavyje, imituojant knygų surišimo techniką. Tai savaimė užtikrina stabilumą, bet papildomai tvirtinama prie dangos ankerių pagalba, arba įrengiami kūginiai poliukai.

59.1.10.projektuojamos teritorijos konstrukcijų sprendimai:

Jokių ypatingų konstrukcinių sprendimų nėra, tik tai, kas susiję su papildomų laiptų įrengimu-tipinis sprendimas.

59.1.11.paminklinio objekto inžineriniai sprendimai:

Apšvietimo tinklas želdinių zonoje panaudojamas skulptūrinės kompozicijos apšvietimui, arba skulptūros apšvietimo šviestuvai nuo grindinio ir nuo esamų stulpų gali būti pasikraunantys nuo saulės energijos.

59.1.12. projektuojamos teritorijos inžineriniai sprendimai:

Paliekami esami. Lietaus nuvedimo latakai keičiami į plyšinius.

59.1.13. projektuojamos teritorijos bei projektuojamos teritorijos prieigų atitikimas universalaus dizaino principams:

Išdėstyta 59.1.4p.; Skulptūrinė kompozicija, suformuotų laiptų pagalba sklandžiai pereina prie ekspozicinės vitrinos. Taip susiformuoja “atskiros meninės salelės” su vientisa kompozicine idėja. Prie knygyno paliekamas plotas vasaros ekspozicijai.

59.1.14. projektuojamos teritorijos ir paminklinio objekto rodikliai:

- a) projektuojamos teritorijos plotas: 585,00 m².
- b) naujų, analogiškų esamoms granito plokštėms dangų plotas: 58 m².
- c) naujų laiptų įrengimas: 36,8 m².
- b) naujos, pusiau poliruoto tamsaus granito plokštės: 25,23 m².
- d) perkolajamos granito plokštės: 82 m².
- e) rekomenduojama perkloti esamų granito pokščių dangų 382,97 m².
- f) maksimaliai visus želdinius, esančius atraminėse sienutės zonoje pernešti (tam skirtuose vazonuose) tarp Gedimino pr. medžių.

1. 59.1.15. pilnos apimties projekto kaina su PVM - atskirai išskaidant; I)- paminklinio objekto sukūrimo ir fizinio išpildymo (pagaminimo); II)- projekto sukūrimo ir paruošimo, objekto fizinio išpildymo ir projektuojamos teritorijos sutvarkymo išlaidos:

I) Paminklo skulptūros kaina - 45327.98 eur. :

-Laštinis plienas ST3SP5 - 2500.

- Skulptūros išplovimas vandens srove– 4500.

- Paminklinės skulptūros eskizino projekto sukūrimas -7000.

- Skulptūros modelio sukūrimas, darbo dokumentacijos, skulptūros gamybos iš tvarių, tvirtų medžiagų organizavimas ir priežiūra –21000.

- mokesčiai -10327.98

II) projekto sukūrimo ir paruošimo kaina pagal SMD (SMD- 147000.0 eur,

pagal 2018-19 m. analogiško objekto įrengimo kainas/SMD) :

- a) - projektinių pasiūlymų ir TP, parengiamųjų darbų 5.00% nuo 147000 smd. - 7350;
- b) - tvarkybos darbų projekto-3950 ;
- c) - darbo projekto parengimas-6300;

Viso: 17600 eur.

Pilnos apimties projekto kaina I + II sudaro (192,327.98+ PVM) 232,716.856 eur.